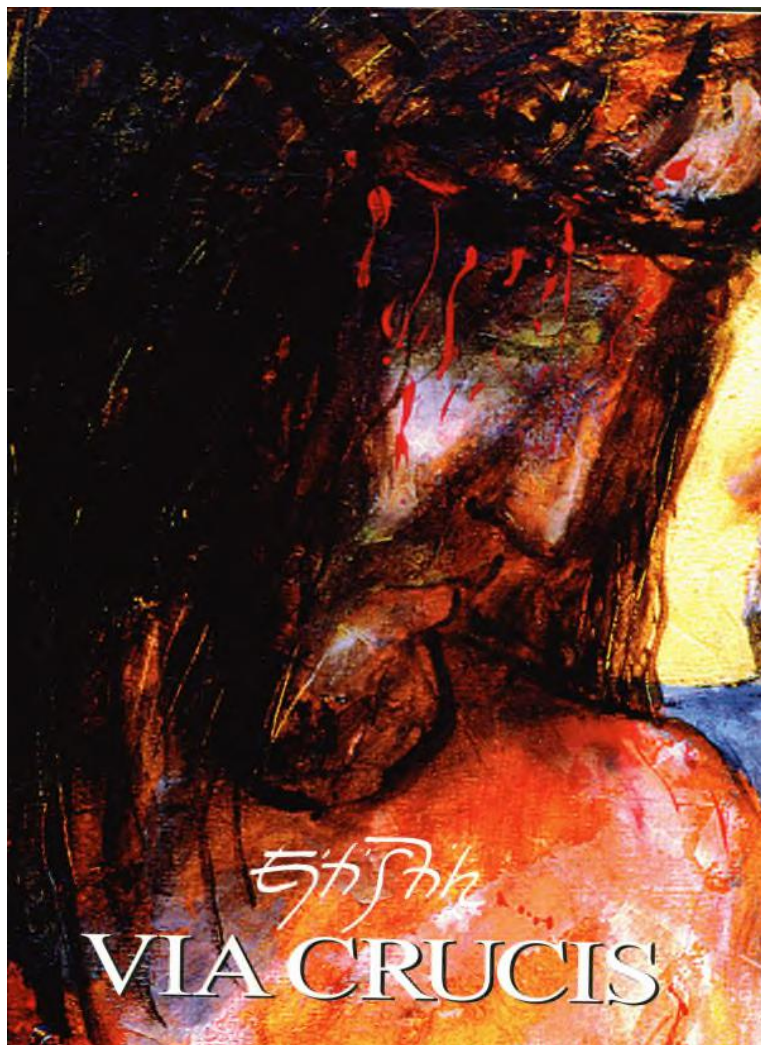

GA EEN WEG VAN DELEN

Delen als hefboom voor systeemverandering

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

Colofon

Beelden kruisweg: Ejti Stih

Tekst: Jef Wauters

Querida Amazonia, Geliefd Amazonië
Uitgeverij Licap, 2019

Gedichten:

Remco Campert, Verzet, uit: 'Betere tijden' (De Bezige Bij, 1970)

Jorge Vega Márquez, Amazonia solitária,
in Poesía obrera, Cobija-Pando – Bolivië (2009), p. 39
vertaling: Jef Wauters

Ana Varela Tafur, Timareo in Lo que no veo en visiones, (QA 9)

Dorothee Sölle, Voor de jonge kameraden
(uit : speel toch van brood en rozen, 1981, Kok, ten Have)

© Broederlijk Delen
Vasten 2021

Welkom

Lezer 1

Goede vrijdag.
Deze avond gedenken wij
de weg die Jezus ging,
tot het einde, tot het kruis,
trouw aan de Ene,
dienaar zonder macht.

De in Bolivia wonende
Sloveense kunstenaar Ejti Stih
schilderde deze kruisweg
voor de kathedraal van Riberalta
in het Boliviaans Amazonegebied.

14 staties kleuren bloedrood
aarde en mens bedreigd door
economische belanghebbenden.

“Hoor zowel de schreeuw van de aarde
als die van de arme” schrijft Paus Franciscus
in zijn post-synodale exhortatie
Querida Amazonia, Geliefd Amazonië

Lezer 2

Broederlijk Delen stimuleert Boliviaanse boeren
die, georganiseerd in Cenda , samenwerken
aan gemeenschapsregisters van zaaigoed
om de veelheid van gewassen te garanderen
en zo hun zelfstandigheid terug te krijgen.

Broederlijk Delen nodigt ons uit
een weg van delen te gaan
als hefboom voor structuurverandering.

Na elke statie beluisteren wij de [Via Crucis van Franz Liszt](#)
in een uitvoering van Reinbert De Leeuw en Vera Beths,
en zingen we het lied “het kruis dat mensen dragen” ,
tekst en muziek door Carlos Desoete geschreven.

Franz Liszt Via Crucis

Andante Maestoso "Vexilla Regis prodeunt"

I. De veroordeelde

Lezer 1

Met doornen gekroond,
tot bloedens toe geslagen
geboeide handen op de rug.

Rechtopstaand staat Jezus
oog in oog tegenover
de zetelende Pilatus.

De dienaar
tegenover
de heerser.

Pilatus werpt
zijn schaduw op de muur,
zijn oordeel werpt
een schaduw op de toekomst.

Een wijzende vinger,
een schreeuwerige massa
“Kruisig hem”.

Handen gewassen
in onschuld.
Wie is verantwoordelijk?

Gewapende soldaten handhaven
de bestaande orde.

Een kind kijkt angstig
naar de veroordeelde,
naar de toekomst.

Lezer 2

De Pakistaanse Malala Yousafzai
overleefde een taliban-aanslag.
Als voorvechtster van het recht op onderwijs voor meisjes
ontving zij in 2014 de Nobelprijs voor de Vrede.

De Zweedse klimaatactiviste Greta Turnberg,
het rolmodel voor de klimaatacties van scholieren
in België, Duitsland en Zwitserland,
startte in 2018 schoolstakingen voor het klimaat:
zij verwacht van politici niet langer
peptalk maar een daadkrachtig klimaatbeleid.

“Wij zijn het verzet!”

In Bolivia protesteren de inwoners
van het nationale reservaat Tariquía
tegen de ontginning van olie en gas
door internationale bedrijven.

Ze eisen respect voor hun gemeenschap en hun grondgebied.

“Het grote geld willen we niet,
wel verdedigen wij de groene longen
van ons natuurreservaat en van heel Bolivia.
We willen dat onze kinderen kunnen blijven ademen”,
aldus Paola Gareca Pantoja is een van hun leidsters.

Maarten Luther King, Romero,
dromers van een transparante samenleving
waarin alles wordt gedeeld.

Lezer 1

De dichter Remco Campert schreef ooit:

Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden

zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die een sigaret aansteekt

jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet

en dan die vraag aan een ander stellen

Franz Liszt Via Crucis

Station I: Jesus wird zum Tode verdammt

Lied: Het kruis dat mensen dragen

Het kruis dat mensen dragen

tekst en muziek:

Carlos Desoete

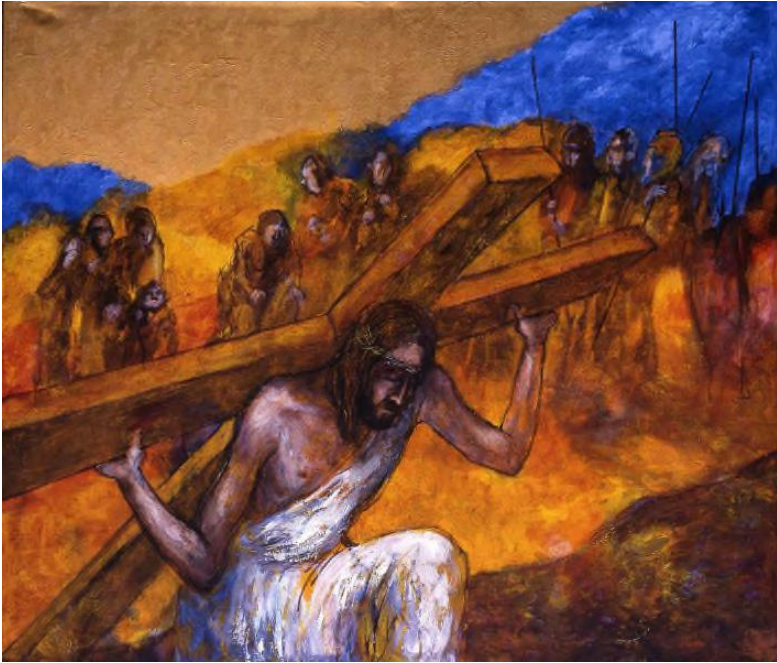
Maar wie, door wat ge - dre - ven, maakt een an - ders nood tot

brood, be - let de Mens te le - ven, wie

wil het le - ven dood? In 't kruis dat men - sen

dra - gen, lijdt Gij en kijkt ons aan: waar -

om, dat blijft Gij vra - gen en aan wiens kant wij staan.

II. De kruisdrager

Lezer 1

Het kruis scheurt het beeld:

hier vooraan, alleen:
de lijdende dienaar,
de gefolterde man

op de achtergrond:
een kijkende menigte,
gewapende soldaten

Jezus draagt het kruis
trouw aan zijn keuze.

Waar staan wij?

Lezer 2

Fake news, logaritmes
verdelen de wereld.
Het wordt steeds moeilijker
de waarheid te achterhalen.

Het harde leven
van een grote menigte
arme plattelandsboeren,
inheemse bevolkingen,
verarmde stedelingen
aan de rand van de grootstad,
komt niet in beeld.

Zij zijn
de onzichtbaren,
de stemlozen,
de onfatsoenlijken.

In hen raast
een stille woede
die steeds luider klinkt.

Wie hen
zichtbaar maakt,
een stem geeft,
wordt verguisd.

Franz Liszt Via Crucis
Station II: Jesus trägt sein Kreuz

Lied: Het kruis dat mensen dragen

III. Een eerste val

Lezer 1

Zijn kracht neemt af,
het kruis wordt zwaar.

Het kruis rust op de dwarsbalk
terwijl Jezus op zijn hand steunt.

Met gesloten ogen,
het hoofd gebogen,
verzamelt hij
zijn laatste krachten.

Gewapende soldaten,
de orde blijft overeind.

Lezer 2

De club van Rome
bracht in 1972 haar rapport uit:
“de grenzen aan de groei”,
waarin zij een verband legde
tussen economische groei
en de gevolgen voor het milieu.

De aardatmosfeer beschermt het leven op aarde.
De ozonlaag houdt het schadelijkste deel
van de ultraviolette straling uit zonlicht tegen.

Sinds 1974 maken wetenschappers
zich zorgen over dunnere ozonlagen.
In 1985 stellen zij zelfs een ozongat vast
als gevolg van ons overmatig gebruik
van drijfgas in spuitbussen en koelinstallaties.

Gassen die de ozonlaag aantasten
werden verboden in een protocol van 1987,
kort daarna ondertekend door 197 landen.
De laag zou over 50 jaar hersteld moeten zijn.
Toch blijft waakzaamheid geboden.

Franz Liszt Via Crucis
Station III: Jesus fällt zum ersten Mal

Lied: Het kruis dat mensen dragen

IV. De moeder

Lezer 1

Leven gevers,
Maria en Jezus,
moeder en zoon,
verstaan elkaar
woordeloos.

Innige ontmoeting,
tedere omhelzing.

Het woord van God,
de tien woorden
zijn in Jezus
mens geworden.

Het geweld
smoorde hij
in de kiem:
je vijand,
heb hem lief.

Lezer 2

Hoe bedwing je het geweld
in het samenleven van mensen?

Volgens menswetenschapper René Girard
ontstonden de verschillende religies
als een antwoord op deze vraag

Jezus, het onschuldig slachtoffer,
draagt het geweld de wereld uit.

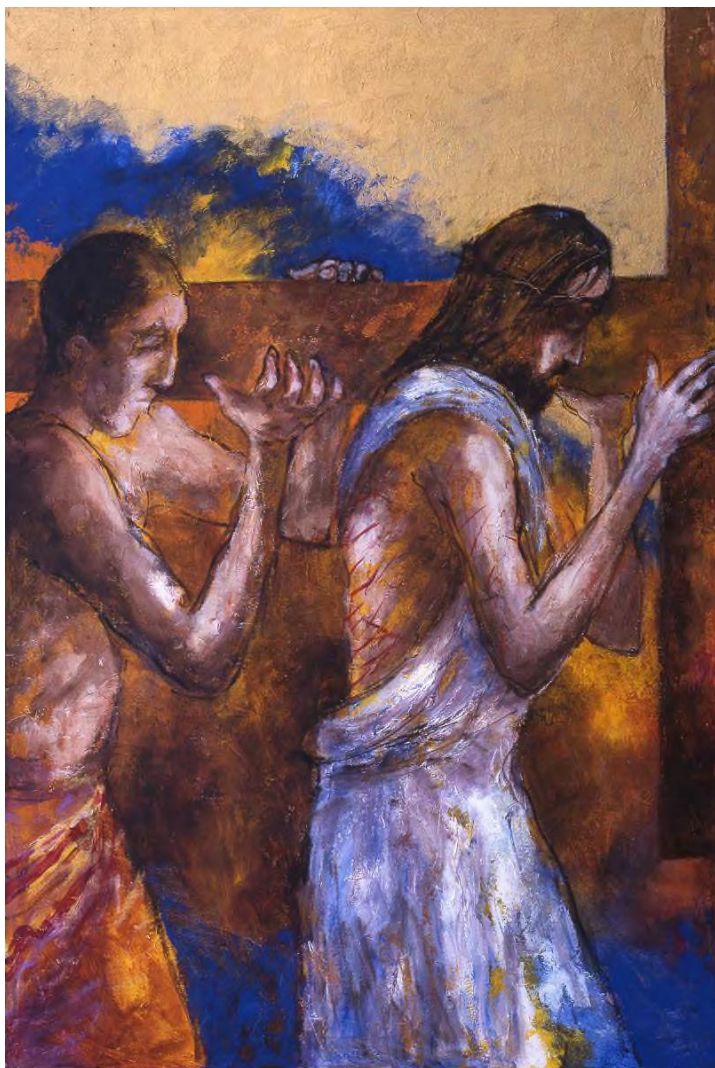
Onschuldige slachtoffers
van vele vormen van geweld,
waar niet in deze wereld?

Zij zijn met velen
tot vandaag de dag.

Franz Liszt Via Crucis

Station IV: Jesus begegnet seiner Heiligen Mutter

Lied: Het kruis dat mensen dragen

V. Simon Van Cyrene

Lezer 1

Jezus gaat voorop
Simon van Cyrene volgt,
wordt medestander,
draagt mee het kruis,
het gewicht van de last
gelijkmatig verdelend.

Lezer 2

Waarom niet?
Een gratis covid-19-vaccin voor ieder op aarde,
een kwijtschelding van schulden van het globale Zuiden.
een wereldwijd sociaal zekerheidssysteem in ieder land

Dorothee Sölle schreef ooit:

Een en een vriend en een vriend en een vriend
zeg niet dat is vier
het is meer
het kleine eenmaaleen is de vriendschap
het grote de revolutie

Begin met het kleine
want een vriend heerst niet
een vriend heeft altijd tijd
of hij weet iemand die nu tijd heeft
een vriend weet altijd raad
of hij kent iemand anders die raad weet
een vriend is altijd bereikbaar
of hij vindt iemand die bereikbaar is

Het kleine eenmaaleen is het netwerk
het grote de nieuwe stad

Franz Liszt Via Crucis

Station V: Simon von Kyrene hilft Jesus das Kreuz zu tragen

Lied: Het kruis dat mensen dragen

VI. Veronica

Lezer 1

Veronica treedt uit de massa.

Zij reikt een zweetdoek aan.

Zijn aangezicht spiegelt zich in het doek.

Lezer 2

Het lijden

krijgt een naam

krijgt een gezicht:

van een mens

van de dienaar Jezus

van vereenzaamden

van schuldbewuste daders

van slachtoffers van geweld

van verdrongen vluchtelingen

van vluchtelingen op Lesbos

van zieken aan de beademing

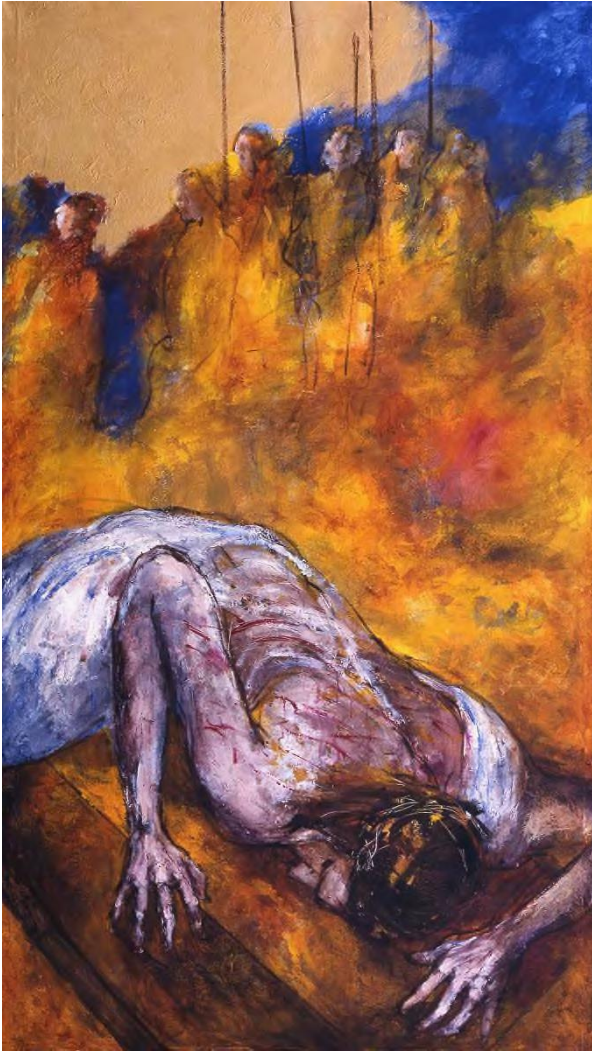
van mensen, kinderen in armoede

van ouders van een verongelukt kind

Franz Liszt Via Crucis

Station VI: Sancta Veronica

Lied: Het kruis dat mensen dragen

VII. Een tweede val

Lezer 1

Jezus houdt het niet.
Het kruis valt op de grond
en sleurt hem mee
in zijn val

Zijn krachten vloeien weg
zijn striemende wonden
kleven op ons netvlies.

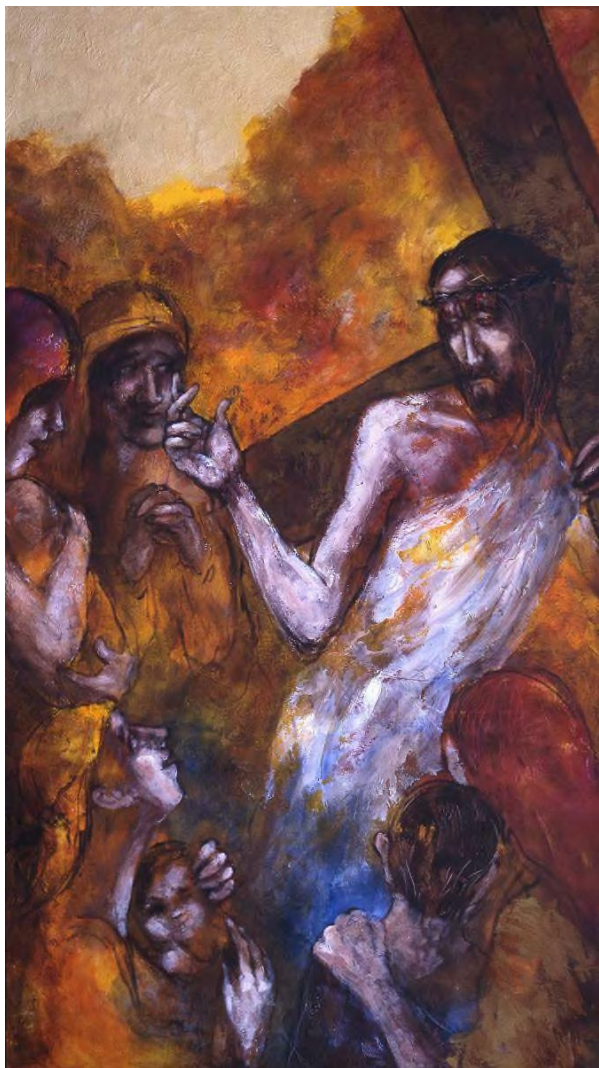
Lezer 2

In 40 jaar werd 46 miljoen ha ontbost,
15 maal de oppervlakte van België.

De Boliviaanse dichter Jorge Vega Marquéz.
schreef het gedicht: Eenzaam Amazone:

De houthakkers hebben parlementariërs
maar niemand verdedigt ons Amazone,
ze denken de natuur te bezitten
onwettig keuren zij wetten goed,
zij bevlekken het oerwoud met bloed
duizendjarige houtsoorten vernietigend,
zij verbannen papegaaien en apen
door hun voedsel en leefgebied te vernietigen,
boeren zullen in aantal verminderen
dolend rondom hun huizen in troosteloze valleien,
de kastanjeoogst zal niet meer hetzelfde zijn
noch de latexextractie in de spuit

Franz Liszt Via Crucis
Station VII: Jesus fällt zum zweiten Mal
Lied: Het kruis dat mensen dragen

VIII. Huilende vrouwen

Lezer 1

Vrouwen
omarmen hun kinderen,
beschermen hun geliefden
en wenen om zoveel
in bloed gesmoord leven.

Met de dood voor ogen
kijkt Jezus naar deze vrouwen om,
deze stemlozen de hand reikend.

Lezer 2

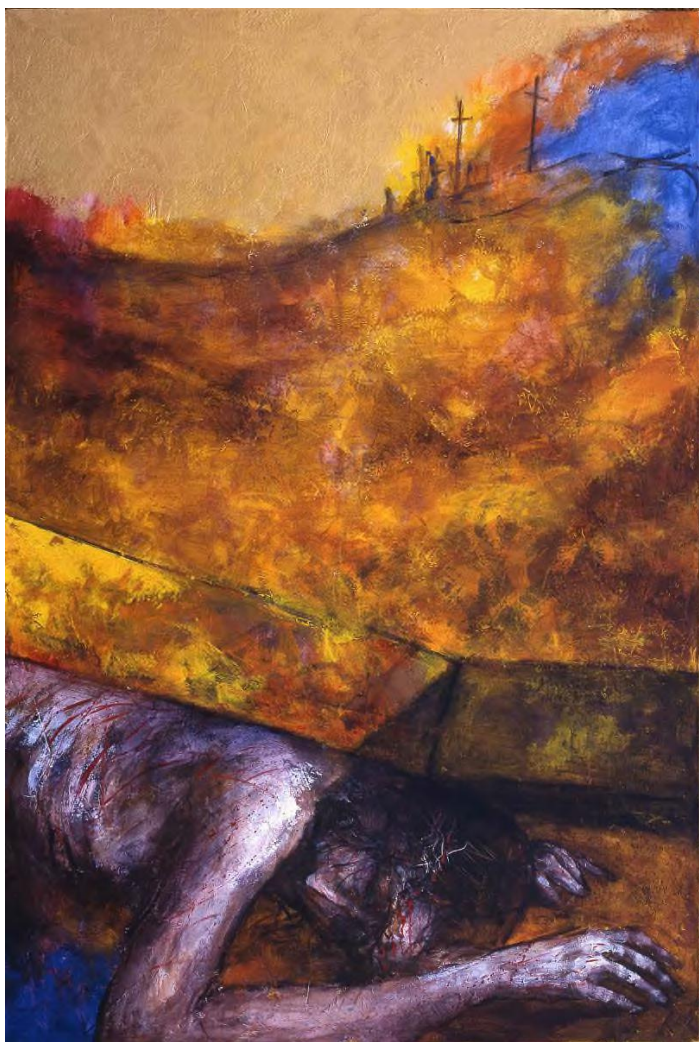
Geweld op vrouwen neemt toe,
een pandemie in tijden van quarantaine:
in 2020 werd 1 op 7 Belgische vrouwen
slachtoffer van partnergeweld
en werden er meer dan 20 vermoord.

Meisjes van de stilte
in de Kivustreek in Oost Congo,
misbruikt, verkracht,
slachtoffers van seksueel geweld,
voortdurend ontkend als niet gebeurd.

In 2020 werd in Bolivia 28000 klachten
van geweld op vrouwen gemeld.
113 vrouwen werden vermoord.

Franz Liszt Via Crucis
Station VIII: Die Frauen von Jerusalem

Lied: Het kruis dat mensen dragen

IX. Een derde val

Lezer 1

Ten gronde gebracht ...
voor een derde maal.

De levenssappen zijn
uit zijn lijf verdwenen.

Ter dood veroordeeld
ligt Jezus nu onder het kruis.

De plaats van terechtstelling
verschijnt aan de horizon.

Lezer 2

Ana Varela Tafur schreef haar gedicht Timareo:

Talrijk zijn de bomen
waar marteling plaatsvonden
uitgestrekt de bossen
met duizenden doden gekocht.

“Hoor de schreeuw
zowel van de aarde
als die van de arme”

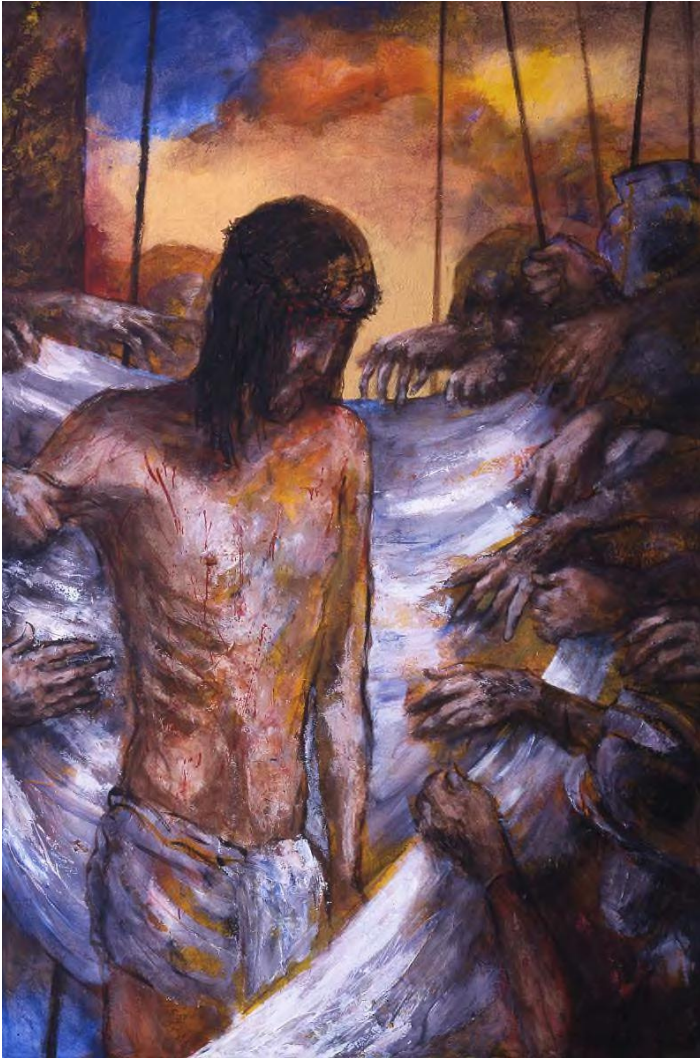
Het Amazonewoud brandt.
“Het woud is ons hele leven
en de toekomst van onze kinderen.
Wat er hier gebeurt is verschrikkelijk,
zowel voor mij en mijn gezin
als voor de hele wereld”,
zegt Boliviaan Ronald Picolomini

“Er is zoveel vernietiging van de natuur,
gezonde bomen met hout zo hard als staal
worden gekapt en meegenomen.
We moeten dit leven beschermen
voor de toekomst van onze kinderen”,
zei Paulo Paulino Guajajara

Eind 2019 werd deze bekende Braziliaanse
indianenleider en Amazone-beschermer
doodgeschoten door illegale houtkappers.

Franz Liszt Via Crucis
Station IX: Jesus fällt zum dritten Mal

Lied: Het kruis dat mensen dragen

X. Naakt

Lezer 1

Graaiende handen
rukken Jezus
zijn gewaad af.

Daar staat hij
naakt,
weerloos,
kwetsbaar.

Zijn waardigheid
ontnomen.

Lezer 2

Groeien,
graaien,
winsthonger
zonder einde.

Wit-Russische demonstranten
ontkleed, geslagen, gefolterd.

Hoe dikwijls verliezen vluchtelingen
op hun tocht naar een Europees land
hun menselijke waardigheid?

“Mijnbouwbedrijven: weg uit mijn dorp,
weg uit mijn huis, weg uit mijn lijf”,
roepen inheemse Bolivaanse vrouwen .
Ze protesteren tegen de sociale en ecologische impact,
aangericht door mijnbouwbedrijven,
de olie-industrie en waterkrachtcentrales.

Oerwouden gekapt,
diersoorten uitgestorven,
vruchtbare grond weggespoeld,
lucht verontreinigd,
zeeën leeggevist,
ijskappen gesmolten:
naakte uitgeputte aarde.

Franz Liszt Via Crucis
Station X: Jesus wird entkleidet

Lied: Het kruis dat mensen dragen

XI. Genageld

Lezer 1

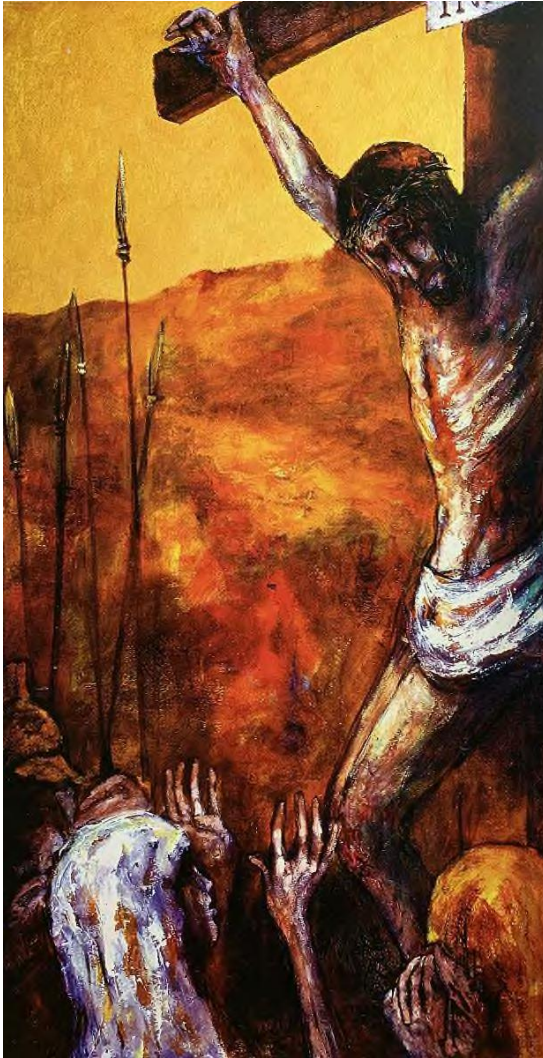
Gelegen op het kruis.
De beul doet zijn werk.
Zijn knie fixeert de veroordeelde,
mokerslagen drijven de nagels
door verwonde handen en voeten.
Jezus' levensadem verstilt tot een zucht.

Lezer 2

Met zijn knie op het strottenhoofd
fixeert een politieman een zwarte man.
“Ik kan niet ademen, je gaat me doden”.
George Floyd kwam om
nadat een politieman in Minneapolis
minuten lang zijn ademhaling onderbrak.
Black lives matter,
elk leven is van tel.
Genageld aan het kruis
om wat je doet
of ooit gedaan hebt,
om je huidskleur,
om je overtuiging,
om je geaardheid,
om wie je bent.

Franz Liszt Via Crucis
Station XI: Jesus wird ans Kreuz geschlagen

Lied: Het kruis dat mensen dragen

XII. De stervende

Lezer 1

Verheven:
de lanzen en speren.
Hoelang bepalen
oude structuren
ons denken en doen?

Verheven:
de dienaar op het kruis.
Zijn weg loopt niet dood.

Verheven:
biddende, reikende handen.
Nieuwe gemeenschappen
waarin alles wordt gedeeld
zien het levenslicht.

Lezer 2

Het is moeilijk voor een mens
los te komen van macht en schone schijn
en de weg van de lijdende dienaar te zien
als een weg die ondanks alle tegenslagen
toch tot een menswaardige samenleving leidt.

Rampen zoals de huidige pandemie
geven een wereldbevolking de mogelijkheid
los te komen uit oude structuren
en nieuwe fundamentele keuzes te maken,

Delen en herverdelen
kunnen een hefboom zijn
voor structuurverandering.

Franz Liszt Via Crucis
Station XII: Jesus stirbt am Kreuze

Lied: Het kruis dat mensen dragen

XIII. De moederschoot

Lezer 1

Jezus gaf deze vrouw
een nieuwe kans in het leven.
Liefdevol kust zij zijn voeten.

Mater dolorosa,
bedroefde moeder,
in een diepblauwe rouwjurk,
treurend om de dood van haar zoon,
hem nabij en blijvend trouw.

Lezer 2

Wie deelt
geeft leven
in overvloed.

In 1974 schreef Mahatma Gandhi:

“De aarde kan in ieders behoeften voorzien,
maar niet in ieders hebzucht.”

Ecologisch economist Kate Raworth
ontwikkelt haar donut-economie:
de behoeften van iedere mens voldoen
binnen de beperkte draagkracht van onze planeet.

Alle grote maatschappelijke veranderingen
in de vorige eeuw zijn tot stand gekomen
als gevolg van sociale bewegingen,
bijna altijd in directe confrontatie met
en grote weerstand van de heersende belangen.
Daar staan we vandaag ook voor.

25% gelijkgestemden volstaan
Ben jij een van hen?

Franz Liszt Via Crucis
Station XIII: Jesus wird vom Kreuz genommen

Lied: Het kruis dat mensen dragen

XIV. Graflegging

Lezer 1

Rouwenden gekleed
in het blauw van de trouw
en het rood van de liefde.

In een witte hangmat
leggen zij Jezus in het graf
zoals Boliviaans Amazonië
nog steeds haar geliefden begraaft.

Het ochtendgloren
kleurt de aarde rood
een nieuwe dag, nieuw leven
kondigt zich aan.

Lezer 2

Pasen:
opstaan ten leven
ondanks lijden en dood.

De weg van Jezus,
die naar de wortel van het kwaad ging
en het geweld in de kiem uitroeide,
loopt niet dood,
maar loopt uit op nieuw leven.

Wij blijven erin geloven.

Samen met Broederlijk Delen
en haar partners in Noord en Zuid
gaan ook wij de lange weg van
ommekeer, uittocht en inzicht.
Laten wij elkaar bemoedigen en sterken
zodat wij de kracht vinden om op te staan
en te lachen en te juichen en te leven.

Franz Liszt Via Crucis
Station XIV: Jesus wird ins Grab gelegt